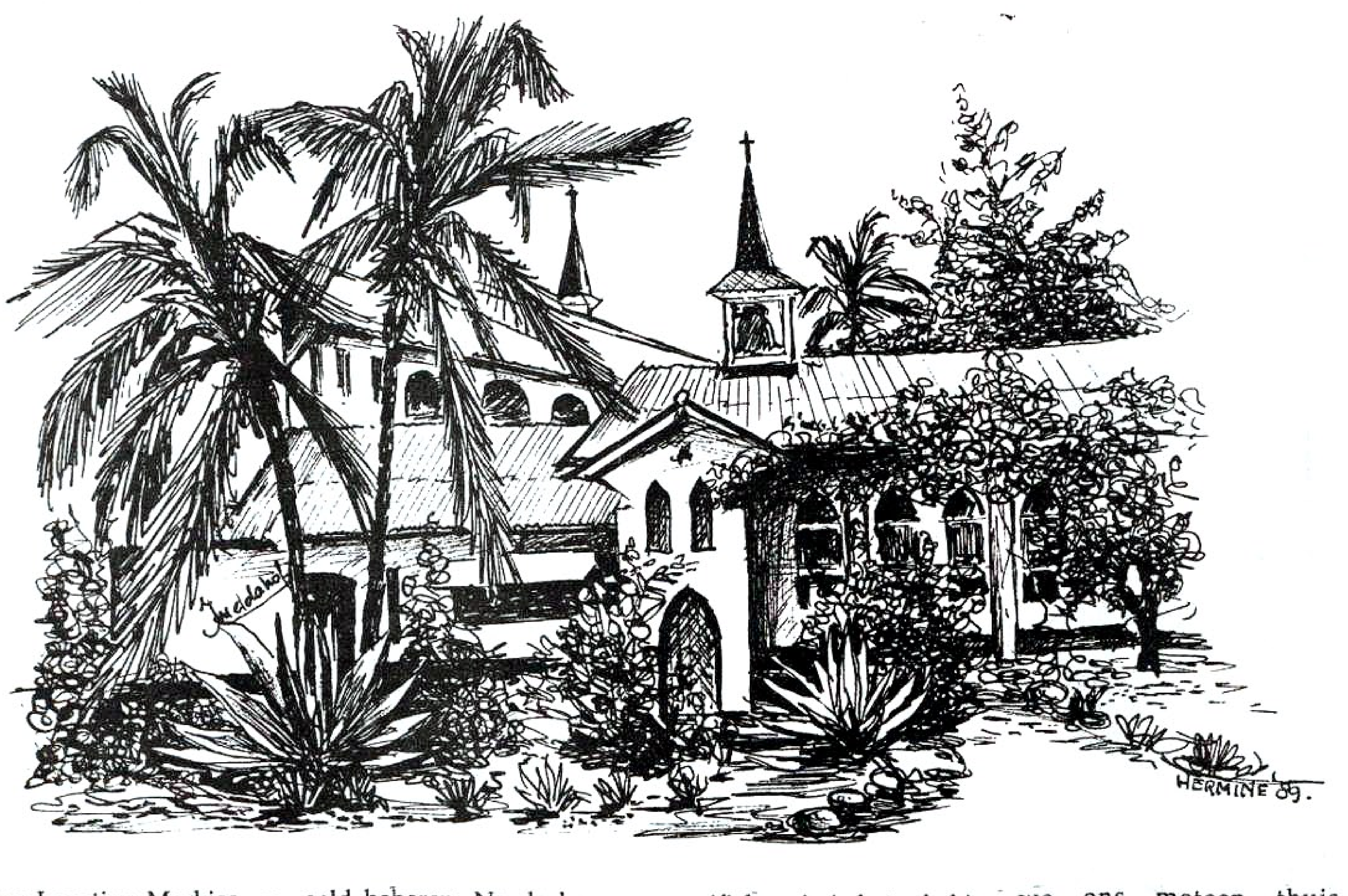

Waarschijnlijk laatste Kerst op het eiland

Zusters van Imeldahof gaan Aruba verlaten

= door Leontine Merkies =

De zusters Dominicanessen van Bethanië, gewoonlijk de 'zusters van Imeldahof' genoemd zijn een bekend begrip op Aruba. In 1951 bracht de algemene overste van hun orde met haar assistente een oriënterend bezoek aan Aruba; in 1952 vestigde zich de eerste groep van zeven zusters van Bethanië op het eiland. Vanaf die tijd hebben er in totaal 40 zusters op Aruba gewoond en gewerkt. Zeer binnenkort zullen vijf van de zeven laatste zusters van Bethanië voorgoed van Aruba vertrekken, terug naar Nederland.

Hoogstwaarschijnlijk is deze Kerst voor hun de laatste Kerstmis op het eiland. Hun klooster naast het Kinderhuis Imeldahof is aangekocht door de Arubaanse overheid en al hun werkzaamheden in diverse stichtingen zijn overgenomen door Arubanen. De zusters van Bethanië zijn altijd zeer bescheiden geweest over hun bijdrage aan de ontwikkeling van 'het welzijnswerk op Aruba. Op de valreep

voor hun vertrek is het moment daar om, in gesprek met zuster Imelda en zuster Brigitte, een stukje geschiedenis van 'Bethanië op Aruba' te beschrijven.

HOE HET BEGON

In april 1951 kwam pastoor Burgemeester van Oranjestad naar het moederhuis van de zusters van Bethanië in Venlo met de vraag om een voogdijhuis te komen beginnen op Aruba. Hij herinnerde hierbij aan de eerdere aanvragen hiertoe van Mgr. Verriet, bisschop van Willemstad uit 1937 en 1947. Door de oorlog was daar niets van gekomen, en de nood was hoog.

Het plan was als volgt: er zouden zo snel mogelijk enkele zusters naar Aruba overkomen en een school overnemen van de zusters Dominicanessen van Voorschoten. Dan hadden die zusters alvast een inkomen en ze konden zo meteen de bouw van het kinderhuis van dichtbij leiden. De damesvereniging Unitas uit Oranjestad zou de benodigde gelden verzamelen en de stichting Don Bosco zou het geld beheren. Na de bouw zou het kinderhuis in eigendom van de congregatie worden geschonken.

Enkele maanden later kwamen moeder Imelda, toenmalig algemeen overste, en haar assistente zelf naar de Antillen om zich te oriënteren en de zaken ter plaatse te regelen. Na besprekingen met de Voogdijraad, de Reclassering, Economische Zaken en diverse stichtings- en schoolbesturen werd de stichting Bethanië van de Nederlandse Antillen opgericht. Het 'kleine huisje naast de pastorie van Noord' werd overgenomen van de zusters van Voorschoten en ingericht. De zusters van Bethanië konden komen. Waarom juist de zusters van Bethanië? De congregatie werd in 1866 in Frankrijk gesticht door pater Johannes Jozef Lataste, een Franse pater van de Dominicanen. Zijn inspiratie om een nieuwe orde te stichten kreeg hij tijdens het geven van een retraite in een vrouwengevangenis. Hij wilde discriminatie van door de maatschappij uitgestotenen doorbreken. Dit betekende voor hem ook dat kinderen en jongeren die geen ouderlijk thuis hebben of uit sociaal bedreigde milieu's komen in de religieuse gemeenschap van Bethanië zouden moeten ondervinden dat ze zonder voorbehoud geaccepteerd worden.

Zo begon Bethanië met als specifieke missie het rehabilitatiewerk, wat later over ging in het kinderbeschermingswerk. In 1914 kwamen de eerste zusters vanuit Frankrijk naar Venlo in Nederland om zich daar te vestigen. Al spoedig kwamen er meerdere kloosters in Nederland, Duitsland, België, Italië, Canada, Amerika en in 1952 dus ook op Aruba. Bij al deze kloosters werden kinderhuizen gebouwd om kinderen in nood op te vangen. Voor al hun werkzaamheden met kinderen worden diploma's vereist. Zo zijn er via Bethanië ook op Aruba cursussen Kinderbescherming A en B verzorgd voor zusters en leken die in het kinderbeschermingswerk zaten.

SCHOLEN

Op 15 januari 1952 arriveerden de eerste zeven zusters van Bethanië per boot op Aruba, waarvan nu nog als laatste zuster Imelda en zuster Rosita in het klooster wonen. Zuster Imelda vertelt: "Bij onze aankomst, 's morgens om 6 uur regende het... Maar ondanks de bui stond er een groep mensen klaar om ons af te halen. Toen begon de laatste rit van onze lange reis naar Aruba, naar Noord. Alle kinderen stonden voor de school met vlaggetjes te zwaaien.

De kerk werd nog bekeken en toen trokken we ons eigen huis binnen, waar we ons meteen thuis voelden." Vijf van de zeven zusters begonnen daags daarna hun werk als onderwijzeres op de St. Annaschool. Om op Aruba te mogen wonen moesten de zusters immers zelf de kost verdienen. Snel werden er cursussen Papiaments gevolgd om de inburgering op het eiland te bespoedigen.

In totaal zijn er 14 zusters van Bethanië in het onderwijs werkzaam geweest. In die tijd was de bisschop het RK Schoolbestuur. Elke congregatie was plaatsvervangend schoolbestuur in naam van de bisschop. Zo werden de zusters van Bethanië dus ook plaatsvervangend schoolbestuur. En ook op dit gebied breiden de activiteiten van de zusters zich flink uit: in 1958 kreeg de St. Annaschool een nieuw gebouw, en de oude school werd gebruikt om er de Lourdes huishoudschool in te beginnen (later Paso Sigur).

Aan de andere kant van het oude gebouw werd begonnen met de Maria Goretti kleuterschool (later Cayena kleuterschool). In 1960 werden in Brasil de Christus Koningschool en de Tarcisiuskleuterschool overgenomen. En in San Nicolas kwam in 1962 bij het door de zusters opgezette dagverblijf Te Aworo ook de Te Aworo kleuterschool. In 1970 werden alle RK schoolbesturen afgegeven aan leken in de stichting SKOA, waaronder daarna alle schoolzusters verder werkten. In 1983 verliet zuster Ancille als laatste zuster van Bethanië de school.

Intussen werd er druk gerekend en getekend voor de bouw van het kinderhuis, waar het tenslotte allemaal om begonnen was. In januari 1954 startte de bouw van vier paviljoens van Kinderhuis Imeldahof waarvoor het bestuurscollege van Aruba een grote lening gaf. Door een eendrachtig en energiek samenwerken van mgr. V.d. Veen Zeppenfeldt, Bestuurscollege, Voogdijraad, Unitas en Don Bosco, door koninklijke giften van de Lago en bijdragen van de Lions en andere verenigingen en clubs kwam het Kinderhuis Imeldahof tot stand.

Op 25 november 1954 werden de paviljoens ingezegend door mgr. V.d. Veen Zeppenfeldt. Zij werden genoemd naar de vier prinsessen. In drie paviljoens kwamen 15 kinderen te wonen met twee zusters die dag en nacht aanwezig waren. De zusters zelf betrokken het vierde paviljoen tot hun klooster in 1958 klaar was. Inmiddels was er een tweede groep zusters gearriveerd die leidsters bij de kinderen werden. Tot 1960 kwamen er telkens nieuwe zusters bij uit Nederland, waaronder drie Arubaanse zusters die hier hun roeping hadden gekregen.

Algemeen overste moeder Imelda tijdens een bezoek aan Aruba.

Toen de zusters hun eigen klooster konden betrekken waren er in totaal 60 kinderen en 8 zusters in het kinderhuis. Het eilandgebied Aruba vergoedde de exploitatiekosten, alsmede de kosten van kinderen en personeel (de zusters werden later semi-ambtenaar). Een groot deel van de kinderen kwam via Dienst Maatschappelijke zorg op Imeldahof, slechts een klein deel betrof justitiële plaatsingen (tegenwoordig is deze verhouding omgekeerd).

Zuster Brigitte, van 1970 tot 1985 directrice van het kinderhuis, vertelt: "Toentertijd wist je vaak de achtergrond van de kinderen niet eens. De kinderen bleven de hele week in het internaat en de ouders kwamen in het kinderhuis op bezoek. Later is het systeem van vakantie- en pleeggezinnen gegroeid. De leeftijdsgroep was tot in de zeventiger jaren van 0 tot 7 jaar voor jongens (daarna gingen die naar het internaat San Fernando op Curaçao) en van 0 tot 21 jaar voor meisjes. In de begintijd hadden we vaak jarenlang dezelfde meisjes, tot ze 21 waren, maar later werd de verblijfsperiode steeds korter."

Vanaf 1970 kwamen er lekenleidsters bij in het kinderhuis. In elk paviljoen werkten nu drie leidsters en er kwam administratief personeel. Telkens als er een zuster ophield met werken, kwam er een lekenleidster voor in de plaats. Met het oog op de toekomst, waarin de zusters hun hele werk wilden overdragen aan leken, werd in 1976 de Stichting Kinderhuis Imeldahof Aruba opgericht, waar eerst nog tijdelijk enkele zusters zitting hadden in het bestuur. In 1985 werd de eerste leken-directrice aangesteld, en in 1990 werden grond en paviljoens met bijbehorende gebouwen van het kinderhuis overgedragen aan het bestuur van de stichting. In 1993 trok de laatste zuster zich terug uit haar dienstverband bij Imeldahof. De zusters hadden hun taak volbracht.

TE AWORO

Op Imeldahof kregen de zusters dikwijls aanvragen om kinderen voor korte of langere tijd op te nemen, maar dan alleen voor overdag. De opzet van Imeldahof leende zich echter niet hiervoor. Daarom gingen de zusters op zoek naar een andere mogelijkheid en zo ontstonden in 1958 de plannen voor de oprichting van een kinderdagverblijf voor kinderen van 0 tot 4 jaar van werkende moeders. In 1960 werd de Mgr. v.d. Veen Zeppenfeldt-stichting in het leven geroepen met als doel gelden bijeen te brengen voor de bouw en instandhouding van kinderdagverblijf 'Te Aworo'.

Via allerlei acties werd geld ingezameld voor de bouw van het dagverblijf naast het tweede klooster dat tezelfdertijd voor de behuizing van de zusters in San Nicolas werd neergezet. In 1962 arriveerde de eerste baby, zes weken oud. In de jaren '60 verbleven er gemiddeld steeds zo'n 40 á 50 kinderen in het dagverblijf. Dit aantal groeide uit tot ruim 100 kinderen die er inmiddels een goed onderkomen krijgen. Tot 1971 bestond ook de mogelijkheid om de kinderen 's nachts onder te brengen. In 1962 werd er bij het dagverblijf ook een kleuterschool gebouwd.

In Te Aworo hebben van het begin af aan zusters van Bethanië en leken samen gewerkt. Tot 1992 had de Stichting Bethanië Aruba de verantwoording en de leiding van het kinderdagverblijf. In dat jaar droeg Bethanië officieel naast de leiding ook de gebouwen en gronden van Te Aworo over aan de Mgr. v.d. Veen Zeppenfeldt stichting. Ook hier bleven twee zusters nog even lid van het bestuur, maar trokken zij zich later definitief terug. In 1993 werd de leiding van de zuster-directrice na 21 jaar overgedragen aan een leek.

TOT BESLUIT

Nadat de zusters wegens hun leeftijd hun dienstverband in het kinderhuis, kinderdagverblijf en de scholen moesten opgeven, bleven zij zich als vrijwilligsters op velerlei manieren inzetten voor het parochieel, cultureel en sociaal werk op het eiland. Funari, FAVI en Kibrahacha waren zeer dankbaar met de hulp en ondersteuning van de zusters bij hun werk. Op de vrouwenafdeling van de KIA hielp een zuster jarenlang met handenarbeidactiviteiten.

En tenslotte werden oudpupillen thuis bezocht en nog altijd zoeken oudpupillen hun toevlucht bij de zusters. Vijf van de laatste zeven zusters zullen nu binnenkort repatriëren. Twee Arubaanse zusters van Bethanië, zuster Magda en zuster Enrica blijven op Aruba en vinden buiten het klooster hun woonplaats. Zo blijft er toch een stukje Bethanië op Aruba voortbestaan.

De vertrekkende zusters zelf zijn enerzijds heel nuchter over het naderend afscheid; het was immers steeds de bedoeling om nadat het werk opgezet was het over te dragen aan leken. "We zijn blij dat de overdracht overal zo goed verlopen is en dat het werk met veel enthousiasme door Arubaanse leken voortgezet wordt. Anderzijds doet het een beetje pijn om Aruba, waar we zo lang zo graag gewoond en gewerkt hebben te verlaten." Aruba kan de zusters van Bethanië dankbaar zijn. We wensen de zusters een behouden thuiskomst en... *te aworó*!

De zusters van Imeldahof, oktober 1994.